

DEĞERSİZ ALACAKLARIN 7104 SAYILI KANUNLA KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİĞİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Değersiz alacaklar yıllardır gider yazılmak suretiyle bu katma değer vergisine ilişkin tutarın gelir veya kurumlar vergisi matrahından indirim yoluyla yararlanması söz konusuydu.

KDV Kanununda değersiz alacağın içinde yer alan ve daha önce beyan edilerek ödenen KDV'nin düzeltilmesine veya iadesine yönelik bir düzenleme bulunmuyordu. 6 Nisan 2018 30383 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 7104 Sayılı Kanun ile tahsil edilemeyen değersiz alacak içerisinde katma değer vergisine ilişkin kısmının tamamının indirim katma değer vergisi yazılmak suretiyle ödenecek katma değer vergisinden indirilebilmesine imkan sağlanmaktadır. Yasal düzenleme sonucunda konuya ilişkin herhangi bir tereddüt söz konusu olmayacak ve uygulamanın bundan böyle bu şekilde yürütülmesi gerekecektir.

7104 Sayılı Kanun ile 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 29 ve 30'uncu maddesine eklenen fıkralar aşağıdaki gibidir:

Vergi İndirimi

Madde 29

4. Vergi Usul Kanununun 322 nci maddesine göre değersiz hale gelen alacaklara ilişkin hesaplanan ve beyan edilen katma değer vergisi, alacağın zarar yazıldığı vergilendirme döneminde indirim konusu yapılabilir (Şu kadar ki Vergi Usul Kanununun 323 üncü maddesine göre karşılık ayrılmak suretiyle gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınan katma değer vergisinin bu fıkra kapsamında indirim konusu yapılabilmesi için gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gelir olarak dikkate alınması şarttır.)[7]

İndirilemeyecek Katma Değer Vergisi

Madde 30

e) Vergi Usul Kanununun 322 nci maddesine göre değersiz hale gelen alacaklara ilişkin alıcı tarafından ödenmeyen katma değer vergisi.[5]

Değersiz Alacakların tanımı VUK 322. Maddesi aşağıda belirtilmiştir.

Değersiz Alacaklar

Madde 322

Kazai bir hükme veya kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline artık imkan kalmayan alacaklar değersiz alacaktır. Değersiz alacaklar, bu mahiyete girdikleri tarihte tasarruf değerlerini kaybederler ve mukayyet kıymetleriyle zarara geçirilerek yok edilirler.

İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükelleflerin bu madde hükmüne giren değersiz alacakları, gider kaydedilmek suretiyle yok edilirler.

Bahse konu madde uygulamasında esas itibariyle, kaybedilmiş, tahsiline artık imkan kalmamış, değeri sıfıra inmiş alacaklar değersiz alacaklar kapsamında değerlendirilmektedir.

Alacağın tahsil güçlüğü'nün objektif ve inandırıcı belgelerle ortaya konması, değersiz alacak uygulaması bakımından önem taşıdığından, Kanun koyucu tarafından, değersiz hale geldiği ileri sürülen alacağın ciddi olarak takip edildiğine ilişkin çabaların kazai bir hüküm veya kanaat verici bir vesika ile tevsiki öngörülmüştür. Kazai bir hükümden anlaşılması gereken, alacağın tahsili için kanun yollarına başvurulmuş olması, icra takibinin yapılmış bulunması, bu müracaatlar ve takipler sonunda, alacağın ödenmeyeceğine hakim tarafından hükmedilmiş olmasıdır. Kanaat verici vesika teriminden ise ödemeyi imkansız hale getirmiş hal ve sebepler sonucu ortaya çıkmış belgelerin anlaşılması gerekmekte olup, vergi hukuku uygulaması bakımından kanaat verici vesikalara;

- ❖ Borçlunun herhangi bir mal varlığı bırakmadan ölümü veya Türk Medeni Kanununun 32 nci ve izleyen maddelerine göre mahkemelerce borçlu hakkında verilen gaiplik kararı ve mirasçılarının da mirası reddettiklerine dair sulh hukuk mahkemelerince verilmiş bulunan mirası red kararı,
- ❖ Borçlu aleyhine alacaklı tarafından açılan davayı borçlunun kazandığına dair mahkeme kararı,
- ❖ Mahkeme huzurunda alacaktan vazgeçildiğine ilişkin olarak düzenlenmiş belgeler,
- ❖ Alacaktan vazgeçildiğine dair konkordato anlaşması,
- ❖ Borçlunun dolandırıcılıktan mahkum olması ve herhangi bir mal varlığı bulunmadığını belgeleyen resmi evrak,
- ❖ Borçlunun adresinin saptanamaması nedeniyle icra takibat dosyasının kaldırıldığını ve yasal süresi içerisinde yenileme talebinde de bulunulmadığını gösteren icra memurluğu yazısı,
- ❖ Gerek doğuşu gerekse vazgeçilmesi bakımından belli ve inandırıcı sebepleri olmak şartıyla alacaktan vazgeçildiğini gösteren anlaşmalar (Alacaklının tek taraflı irade beyanı ile alınmasından vazgeçilen alacakların, değersiz alacak olarak zarar kaydı mümkün değildir.),
- ❖ Ticaret mahkemesince borçlu hakkında verilmiş ve ilgili masa tarafından tasfiyeye tabi tutulmuş bulunan iflas kararına ilişkin belgeler

Maddelerde belirtilen örnekler sayılabilir.

Bakanlık, 15 Şubat 2019 tarihli ve 30687 sayılı Resmi Gazete’de yayınladığı 23 Seri No.lu Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ ile, 7104 sayılı Kanunla yapılan düzenlemelerin içeriğini netleştirdi.

Tebliğin ilgili maddesinde aşağıdaki şekilde açıklanmıştır:

MADDE 8 –

Diğer taraftan, 7104 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle 3065 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, Vergi Usul Kanununun 322 nci maddesine göre değersiz hale gelen alacaklara ilişkin hesaplanan ve beyan edilen KDV’nin, alacağın zarar yazıldığı vergilendirme döneminde indirim konusu yapılabileceği; şu kadar ki Vergi Usul Kanununun 323 üncü maddesine göre karşılık ayrılmak suretiyle gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınan KDV’nin bu fıkra kapsamında indirim konusu yapılabilmesi için gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gelir olarak dikkate alınmasının şart olduğu hükme bağlanmıştır.

Mükellefler tarafından yapılan mal teslimleri ve hizmet ifalarına ilişkin hesaplanan KDV’nin, söz konusu mal ve hizmet bedellerinin tahsil edilip edilmediğine bakılmaksızın beyan edilerek ödenmesi gerekmektedir.

Buna göre, 1/1/2019 tarihinden itibaren, 213 sayılı Kanunun 322 nci maddesine göre değersiz hale gelen alacaklara ilişkin hesaplanan ve beyan edilen KDV’nin indirim konusu yapılması mümkündür. 213 sayılı Kanunun 323 üncü maddesine göre karşılık ayrılmak suretiyle gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınan KDV’nin bu fıkra kapsamında indirim konusu yapılabilmesi için gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gelir olarak dikkate alınması şarttır.

Söz konusu KDV tutarı, alacağın zarar yazıldığı tarihi kapsayan vergilendirme dönemi 1 No.lu KDV Beyannamesinin “İndirimler” kulakçığında “İndirimler” tablosunda 111 kod numaralı “Değersiz Hale Gelen Alacaklara İlişkin İndirilecek KDV” satırı aracılığıyla indirim konusu yapılır ve değersiz hale gelen alacağa ilişkin borçlu mükellef bilgilerini içeren beyanname eki form doldurulur.”

Değersiz alacağın uygulanmasında dikkat edilecek hususlar:

- Alacağın değersiz hale geldiği yıl hesaplara zarar olarak yazılması gerekmekte olup,

- İlgili olduğu yılda zarar yazılmayan alacağın sonraki yıllarda dikkate alınması mümkün bulunmamaktadır.

Diğer taraftan söz konusu Kanununun 324 üncü maddesinde konkordato veya sulh yoluyla alınmasından vazgeçilen alacakların, borçlunun defterlerinde özel bir karşılık hesabına alınacağı, bu hesabın muhteviyatının alacaktan vazgeçildiği yılın sonundan başlayarak üç yıl içinde zararla itfa edilmediği takdirde kar hesabına naklolunacağı hükme bağlanmıştır.

- KDV dahil alacağı değersiz hale gelen alacaklı, daha önce gider yazdığı KDV'yi GVK ve KVK açısından gelir yazmak şartıyla KDV beyannamesinde indirim konusu yapabilecek

- Öncelikle düzeltme işlemi tek taraflı yapılmayacak, Satıcıya borcunu ödeyemeyen ve alacağını değersiz alacak haline getiren alıcı mükelleflerde ödemediği KDV'yi düzeltecek.

Örnek: AL A.Ş. 2019 yılında yaptığı mal ve hizmet satışının karşılığında 200.000+ 36.000.- KDV alacağını tahsil edememiş ve alacak mahkeme kararı sonrasında değersiz alacak haline dönüşmüştür. Söz konusu işleme ilişkin muhasebe kaydı şu şekilde yapılabilir:

1 No.lu KDV Beyannamesinin “İndirimler” kulakçığında “İndirimler” tablosunda 111 kod numaralı “Değersiz Hale Gelen Alacaklara İlişkin İndirilecek KDV” satırı

1. Satıcılar tarafından (Mad. 29/4)

192 Diğer KDV	36.000.-
-Değersiz Hale Gelen Alacaklara İlişkin İndirilecek KDV	
120 Alıcılar	36.000.-
-Değersiz Alacaktaki KDV Tutarı	

Değersiz alacakta hesaplanan KDV'nin indirim kaydı

2. Alıcı tarafından

1 No.lu KDV Beyannamesinde “VUK 322 Kapsamına Giren Borçlara Ait KDV” satırı aracılığıyla beyan edilecektir.

Örnek: AZ Ltd.Şti., BZ A.Ş. den 2019 yılında 200.000.- TL + 36.000.- TL KDV tutarında yaptığı mal ve hizmet alışlarından oluşan borcunu ödememiştir. Yeni düzenlemeye göre söz konusu KDV tutarını satıcıya ödenmemiş olması nedeniyle indirimi düzeltilecektir.

320 Satıcılar	36.000
- Ödenemeyen Değersiz Alacak KDV Tutarı	
392 Diğer KDV	36.000
-VUK 322. m. Kapsamına Giren Borçlara Ait KDV	

-Ödenemeyen KDV'nin beyan edilmesi (indirimden çıkarılması)

Sonuç

Yasal düzenleme sonucunda reel sektörün değersiz hale gelen alacakları nedeniyle KDV'ye tabi işlemten dolayı yüklendiği KDV'sini indirim konusu yapılmak suretiyle düzeltilmesine ve alıcı tarafından alışta indirim konusu yapılan KDV'nin indirimlerden çıkarılarak mükerrer vergi indirimine tabi tutulmasının önüne geçilmiştir.

Vergi sistemleri mükellefler için adil ve hakkaniyetli olmalıdır.

Murat ÇELİK
Serbest Muhasebeci Mali Müşavir